MAATALOUS

Luomutuotanto on hieman keinotekoista: ei tavallinenkaan hunaja ole mitään teknohunajaa. **MEHILÄISKASVATTAJA JOUNI JAAKKOLA**

Täysin päästötön ruuantuotanto ei ole mahdollista

Ruotsalaiskokemusten mukaan ympäristöasioissa toimivat vapaaehtoisuus sekä ympäristötoimien linkittäminen tilan talouteen.

KASCHOW, SAKSA (MT)
Yhteiskunnan pitää ymmärtää, missä rajoissa maatalouden päästöjä voidaan vähentää, Norjan vesitutkimuslaitoksen tutkimusjohtaja **Sindre Langaas** korosti Saksassa viime viikolla pidetyssä Itämeri-seminaarissa.

Maailman kasvava väestö huutaa lisää ruokaa. Tuotantoa on pakko tehostaa, mutta se on pyrittävä tekemään kestävästi.

Langaas totesi, että ravinnehuuhtoumien hallinnassa on edelleen tehtävää, mutta muistutti myös, että maatalous on tehnyt asian hyväksi jo paljon.

Esimerkiksi fosforipäästöt Itämereen kääntyivät laskuun jo 1980-luvun alussa. Sitä ennen ei edes tiedetty, että maataloudella on vaikutusta Itämeren tilaan, hän sanoi.

Työ päästöjen vähentämiseksi ei kuitenkaan heti näy. Vaikka Itämeren fosforikuorma on laskenut jyrkästi, levien määrä jatkaa nousuaan. Syynä on pohjaan varastoitunut fosfori, jota vapautuu hapettomissa oloissa.

Langaas esitteli toisena esimerkkinä saksalaisen Oderjoen valuma-alueen peltojen typpitaseen kehittymistä vuosien mittaan. 1990-luvussa typpiylijäämä lähes puolittui 1980-luvun lopun lukemista.

”Ylijäämää ei voi saada nollaan, jos halutaan saada laadukas sato”, Langaas totesi.

”Typpirajoissa menty liian pitkälle”

Samaa korosti tanskalaista neuvontajärjestöä edustanut **Carl Aage Pedersen**.

Hän kertoi, että lannan käsittely oli Tanskassa heikoissa kantimissa vuoteen 1980 saakka. Lannan typestä käytettiin hyväksi vain viidennes. Vesien tila oli heikko.

Vuosina 1985–1999 lannankäyttöä tehostettiin määrätietoisesti, ja typen hyväksikäyttö nousi 70 prosenttiin.

Nyt ympäristösäädöksissä on Pedersenin mukaan menty niin pitkälle, että kasvit näkevät nälkää.

Hänen mukaansa typpirajoitukset maksavat tanskalaisviljelijöille 100–250 euroa hehtaaria kohti vuodessa. Summa kertyy sadon määrän ja laadun alenemisesta.

Viljan valkuaispitoisuus on Tanskassa laskenut kaksi prosenttiyksikköä kahdessa vuosikymmenessä.

”Vapaaehtoisuus toimii parhaiten”

Projektijohtaja **Stina Olofsson** Ruotsin maatalousvirastosta kertoi tuottajien, hallinnon ja neuvonnan yhteisestä ravinteidenhallintahankkeesta.

Etelä-Ruotsin alueella toteutettuun, päätoimisille viljelijöille suunnattuun hankkeeseen on osallistunut jo 10 500 tilaa.

Osallistuminen on vapaaehtoista ja ilmaista. Hankkeen kustannukset maksetaan maaseutuohjelman varoista.

2001 alkaneessa hankkeessa on tehty 50 000 tilakäyntiä.

Eniten tiloille on tehty ravinnetaselaskelmia. Neuvoja on annettu myös muun muassa kasvinsuojeluun, maan rakenteeseen, energian käyttöön ja eläinten ruokintaan liittyen.

Mukana olevien tilojen typpitaseet ovat parantuneet selvästi. Typpihuuhtouman arvioidaan vähentyneen yhteensä 800 tonnia ja fosforin 15 tonnia vuodessa. 75 prosenttia viljelijöistä arvioi tiedostavansa nyt ympäristöasiat aiempaa paremmin.

Olofssonin mukaan ympäristöneuvonnassa oleellista on vapaaehtoisuus, ympäristöasioiden linkittäminen tilan talouteen sekä toistuvat neuvontakäynnit. Mukana olevien viljelijöiden täytyy saada tarkkaa tietoa edistymisestään, jotta he voivat olla ylpeitä saavutuksistaan.

Seminaarin järjesti Yara osana Itämeri-sitoumustaan. Tilaisuuteen osallistui tutkijoita, virkamiehiä ja viljelijöitä Saksasta, Tanskasta, Ruotsista, Suomesta, Puolasta, Latviasta, Liettuasta ja Virosta.

SATU LEHTONEN

Itämeren fosforikuormituksen ja levämäärän kehitys

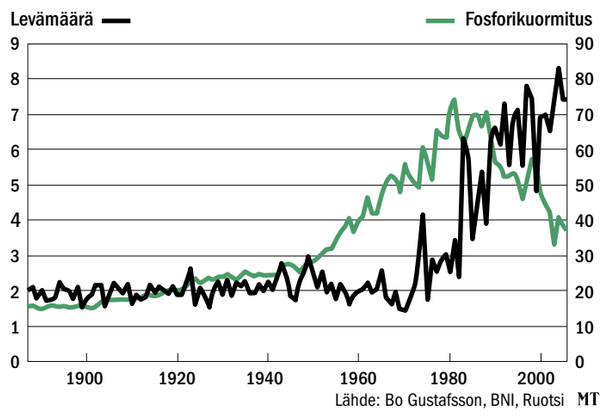

Lähde: Bo Gustafsson, BNI, Ruotsi MT

KIMMO HELKALA

Teemu Helkala urakoi N-Sensorilla Kouvolan ympäristössä.

Suomessa 13 N-Sensoria

Viime viikon Itämeri-seminaarissa moni asiantuntija mainitsi Yaran N-Sensorin tehokkaaksi tavaksi täsmentää lannoitteiden käyttöä.

Traktorin katolle asennettava N-Sensor määrittää kasvuston typentarpeen mittaamalla kasvien heijastaman valon. Se määrää perässä tulevan lannoitteenlevittimen annostelemaan runsaasti lannoitetta niihin kohtiin, joissa kasvusto on vahva ja voi sen käyttää, ja vähän niihin kohtiin, joissa kasvu on heikkoa eikä kasvusto pysty sitomaan paljon ravinteita.

Suomessa N-Sensoreita on tällä hetkellä 13.

Yksi laitteella urakointia tekevä on kouvolalainen **Teemu Helkala**.

Hänen tilallaan on kokeiltu N-Sensoria muutamalla lohkolla kahtena viime vuonna.

”Niiltä lohkoilta tuli suurin ja tasalaatuisin sato”, Helkala kertoo.

”Vehnä täytti myllyvehnän kriteerit ja satoa tuli ainakin 500 kiloa enemmän hehtaarilta kuin muilla lohkoilla käytetyllä ’haulikkomenetelmällä’.”

Lannoitetta säästyi 7–10 prosenttia.

Hyvät kokemukset johtivat oman N-Sensorin hankintaan.

Urakointiasiakkaita löytyy pikku hiljaa lisää, kun sana laitteesta leviää.

”Hyöty näkyi heti”

Halikkolaisen maanviljelijän **Olli-Pekka Ruposen** tilalla kokeiltiin viime vuonna N-Sensoria syysvehnällä.

”Taloudellinen hyöty näkyi heti. Jos koko lohko olisi ajettu 30 kilon tasamärällä hehtaarille, lannoitetta olisi mennyt selvästi enemmän.”

Ruposen mukaan lannoitesäästöllä sai urakoitsijan laskun helposti maksettua.

Kokeilua jatketaan tänä vuonna. N-Sensor-urakoitsija kävi tiistaina levittämässä lisätyppeä Ruposen syys- ja kevätvehnälle.

Harkinnassa on N-Sensorin käyttö myös rapsilla.

SATU LEHTONEN

Mehiläistarhaajille potkua pölyttäjäbuumista ja lämpimästä talvesta

Vilkas surina on hunajaa tuottajan korville. Viime talvi oli mehiläisille erityisen suotuisa.

Talvitappiot olivat pienimmät kahteenkymmeneen vuoteen, kerrotaan Suomen Mehiläiskasvattajain Liitosta (SML).

Lisäksi mehiläiset pääsivät keräämään siitepölyä osassa maata ennätyksellisen aikaisin, mikä siivitti hyvin alkavaa hunajantuotantokautta.

Pääsato kerätään juhannuksen jälkeen, ja keruukausi kestää nelisen viikkoa.

”Toisaalta rytmi on suosinut myös punkkeja. Nähtäväksi jää, miten varroatilanne kesän mittaan kehittyy”, tuumii SML:n tutkimuskoordinaattori ja tiedottaja **Tuula Lehtonen**.

Varroapunkit ovat mehiläisten loisia, joita esiintyy lähes kaikkialla Suomessa.

Mehiläishoitajien määrä on kasvussa ja keski-ikä laskussa. ”Nyt on mahdollisuus kehittää alaa vientiin”, maalailee ammattilaistarhaaja **Janne Leimi**.

Myös pölytyspalveluiden suosio on kasvanut. Mehiläistarhaajat tarjoavat pölytyspalveluita esimerkiksi marjan- ja hedelmänviljelijöille.

Luomun asema hunajantuotannossa on vahva. Suomessa tuotetusta hunajasta luomua on jo noin kymmenen prosenttia, kun esimerkiksi kananmunista vasta neljä prosenttia on luomun piirissä.

Kaikkien mielestä luomuhunajasta maksettava korkeampi hinta ei merkitse ympäristöystävällisempää tuotantotapaa.

”Luomutuotanto on tässä kohtaa hieman keinotekoista: ei tavallinenkaan hunaja ole mitään teknohunajaa”, pohtii tuore mehiläiskasvattaja **Jouni Jaakkola**.

”Lisäksi mehiläisten talviruuaksi tarkoitetun, Etelä-Amerikasta tuodun luomusokerin hiilijalanjälki on melkoinen.”

Karhut edelleen kimpussa

Jarrua alkavalle tuotantokaudelle ovat painaneet harvinaisen laajamittaiset karhutuhot. Pesiä on tuhottu kevään mittaan 137 ympäri Suomea, mikä on puolet enemmän kuin samaan aikaan viime vuonna.

SML on huolissaan valtion suunnitelmista pienentää suurpetovahingonkorvauksia.

”Korvauksien leikkaaminen on uhka tuotannon kannattavuudelle”, Lehtonen toteaa.

Maa- ja metsätalousministeriö tiedotti huhtikuussa, että ilman lisärahoitusta korvauksia joudutaan leikkaamaan jopa 56 prosenttia.

TUULIKKI VIILO

JAANA KANKAANPÄÄ

Tuula Lehtonen etsii pesänsä kuningatarta Helsingin Töölössä.

Citysurisijat pitkin kattoja ja pöytiä

Pölyttäjäbuumi on iskostunut myös pääkaupunkiseudulle. Idea mehiläisten kasvattamiseen kaupungissa lähti Pariisista. Nyt mehiläiset alkavat olla tuttu ilmiö Helsingissäkin.

”Kaupungeissa kasvillisuus on monimuotoista, joten hunaja on hyvin vaihtelevaa. Kaupunkimehiläiset tuottavat myös aromikasta lehmushunajaa ja harvinaista mesikastehunajaa”, kertoo kaupunkilaistarhaajien oppi-isä **Heimo Varonen** Stadin tarhaajat ja hunajafrendit ry:stä.

Varosen myötävaikutuksella kaupunkilaismehiläisistä kiinnostui myös Goethe-instituutin johtaja **Mikko Fritze**.

Vakuuteltuaan, ettei mehiläisistä ole vaaraa, Fritze sai luvan tuoda muutaman pesälaatikon lasipalatsin katolle Helsingin Kamppiin.

Kaupunkilaismehiläisten ura ei alkanut kitkattomasti.

Mehiläiset oli viety katolle edellisenä päivänä. Aamulla sää oli kylmä ja tuulinen. Fritze sai vihaisen puhelun läheisestä anniskeluravintolasta: tuuli oli puhaltanut pesällisen kohmeisia mehiläisiä katolta pitkin ravintolan terassin pöytiä.

”Onneksi auringon lämpö sai niihin liikettä”, Fritze naurahtaa.

SML toivoo, että kaupungit tukisivat toiminnallaan hyödyllisiä pölyttäjiä. ”Säännösten pitäisi olla yhdenmukaiset, mutta nyt osa kunnista on selvästi tiukempia”, Varonen miettii.

TUULIKKI VIILO

Citymehiläisten kasvatuksessa karhut eivät uhkaa.

Kesyt kaupunkimehiläiset ottavat rennosti, vaikka hunajakenno saa tavallista kovempaa käsittelyä.